

Процаєв В.В.

Служба зовнішньої розвідки України

ПОВНОВАЖЕННЯ РОЗВІДУВАЛЬНИХ ОРГАНІВ КРАЇН ПОСТРАДЯНСЬКОГО ПРОСТОРУ ЗА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

У статті з позицій юридичної компаративістики шляхом порівняння оперативно-розшукового законодавства країн пострадянського простору визначено особливості та відмінності у наданні прав розвідувальним органам на застосування оперативно-розшукових заходів. Відповідно до положень законів про оперативно-розшукову діяльність права надаються розвідувальним органам за двома напрямками: для вирішення розвідувальних завдань та забезпечення власної безпеки. Другий напрям, крім розкриття кримінальних правопорушень із боку співробітників розвідки, передбачає також перевірку осіб у зв'язку з їх допуском до державної таємниці. Робиться висновок, що існують значні особливості та відмінності в законодавстві різних держав стосовно прав розвідувальних органів на проведення оперативно-розшукових заходів, їх кількості та спрямованості. Це свідчить про необхідність подальших наукових досліджень зазначеної у статті проблематики.

Ключові слова: оперативно-розшукова діяльність, розвідувальні органи, розвідувальна діяльність, оперативно-розшукові підрозділи.

Постановка проблеми. Порівняльний аналіз законів про оперативно-розшукову діяльність країн пострадянського простору свідчить про суттєві розбіжності щодо наданих прав розвідувальним органам на застосування оперативно-розшукових заходів (далі – ОРЗ). Ці особливості настільки різняться між собою, що виникає питання про невизначеність загальних методологічних підходів до проблеми застосування органами зовнішньої розвідки положень оперативно-розшукового законодавства. Вирішення методологічних основ дозволило б у свою чергу з'ясувати такі проблеми, як доцільність та правова коректність застосування розвідувальними органами методів і засобів оперативно-розшукової діяльності (далі – ОРД), кількісні та змістовні характеристики окремих ОРЗ, об'єм, спрямованість, а також можливість та порядок їх застосування за межами держави. Адже відомо, що розвідка в основному діє за теренами національної території.

Іншими словами, проблема полягає в тому, щоб зрозуміти, в законодавстві якої країни найбільш вірно та змістовно відображено компетенцію розвідувальних органів на застосування ОРЗ, тим самим надавши їм додаткові та

широкі можливості для вирішення розвідувальних завдань. Отже, наведені у статті положення можуть бути корисними не тільки для співробітників розвідки, але й для вітчизняних науковців-юристів, які працюють у сфері вдосконалення правової основи організації та діяльності розвідувальних органів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Щодо проблематики статті вітчизняних українських публікацій і видань не існує. Немає відкритих наукових праць, у тому числі й в Інтернет-ресурсах, із боку зарубіжних науковців. Деякі науковці, не беручи до уваги основну проблему даної статті, основні зусилля концентрували на розгляді відмінностей між розвідувальною діяльністю та ОРД. Отже, на теперішній час, як за кордоном, так і в Україні, стосовно проблематики визначення компетенції розвідувальних органів за оперативно-розшуковим законодавством, на підставі юридичної компаративістики шляхом порівняння законодавства країн пострадянського простору відсутні не тільки системні дослідження (на рівні дисертацій, монографій тощо), але немає й окремих наукових праць. Тому дана стаття є однією з перших вітчизняних робіт у цьому напрямі наукових досліджень.

Постановка проблеми. Мета статті – визначити й обґрунтувати найбільш прийнятну та об’єктивно необхідну для діяльності розвідувальних органів сукупність прав за оперативно-розшуковим законодавством. Отже, завданнями статті є: порівняльно-правовий аналіз законів держав про ОРД, науковий пошук та висвітлення особливостей у правах розвідувальних органів, які надані їм національними законами про ОРД.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи наукові праці, в яких йдеться про співвідношення розвідувальної, контррозвідувальної та оперативно-розшукової діяльності, автор підтримує точку зору стосовно того, що «розвідка частково виконує функції правоохоронного органу», що діяльність із захисту державної (національної) безпеки від зовнішніх загроз структурно відноситься до системи правоохоронної діяльності: «*правоохоронна функція держави полягає в забезпеченні конституційного порядку, національної безпеки* (курсив наш – В.П.)» [1].

Але законодавці країн пострадянського простору наділяють розвідувальні органи правом на застосування ОРЗ не для того, щоб вони діяли тільки в правоохоронній площині, але більшою мірою для вирішення суто функціональних (розвідувальних) завдань.

Розглянемо особливості в компетенції органів зовнішньої розвідки щодо застосування ними положень законів про ОРД.

По-перше, законами Білорусі, Росії та України [2–4] органи зовнішньої розвідки визначено у статусі державних органів, які уповноважені безпосередньо і в певному обсязі здійснювати ОРД на національних територіях [2, ст. 12; 3, ст. 13; 4, ст. 5]. Тобто розвідувальні органи (служби) визначено поряд з іншими правоохоронними органами повноцінними суб’єктами ОРД як *оперативно-розшукові органи* (далі – ОРО), які функціонують відповідно до оперативно-розшукового закону в межах певного розвідувального органу або розвідувальної служби у вигляді системи його оперативних підрозділів та посадових осіб, включаючи перших керівників, призначених безпосередньо, повністю або частково здійснювати ОРД або її контролювати. ОРО в законах Білорусі та Росії мають назву як «органи, які здійснюють ОРД» [2, ст. 12; 3, ст. 13]. У Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність» [4] застосовується словосполучення «підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність», тобто повністю розвідувальний орган, наприклад, Служба зовнішньої розвідки України не відно-

ситься до ОРО, але лише його структурні підрозділи – агентурної розвідки, оперативно-технічні та власної безпеки. У подальших міркуваннях для зручності ми все це об’єднуємо в єдиний термін – оперативно-розшукові органи розвідки (ОРОР).

ОРОР вирішують завдання, які визначені в законах про ОРД [2, ст. 3; 3, ст. 2; 4, ст. 1], виключно *в межах своїх повноважень*, установлених відповідними законодавчими актами. Таким чином, ОРОР вирішують завдання *ОРД у межах повноважень*, що встановлено їм нормативно-правовими актами про організацію та діяльність органів зовнішньої розвідки. Наприклад, Законом Білорусі «Про оперативно-розшукову діяльність» усім ОРО, в тому числі й ОРОР, передбачено вирішувати *дев’ять* завдань:

1) збір відомостей про події та дії, що створюють загрозу національній безпеці РБ;

2) попередження, виявлення, припинення злочинів, а також виявлення громадян, які їх підготовляють, скоюють або скоїли;

3) розшук обвинувачених, які сховалися від органу кримінального переслідування або суду, і (або) місцезнаходження яких цим органам невідомо, громадян, що зникли безвісти, а також засуджених до покарання у випадках, встановлених законодавчими актами;

4) встановлення персональних даних громадян, які загинули (померли);

5) встановлення персональних даних громадян, які в силу стану здоров’я або віку не можуть повідомити про себе відомості;

6) встановлення майна, яке підлягає або може підлягати арешту в кримінальному процесі;

7) забезпечення безпеки громадян, які надають чи надавали сприяння на конфіденційній основі органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, і їхніх близьких, а також збереження їхнього майна від злочинних посягань, забезпечення безпеки інших громадян відповідно до законодавчих актів;

8) збір відомостей для прийняття рішень про допуск громадян до державних секретів, до робіт, пов’язаних з експлуатацією об’єктів, що становлять підвищену небезпеку для життя і здоров’я громадян та навколишнього середовища, до участі в оперативно-розшуковій діяльності, до сприяння на конфіденційній основі органам, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність;

9) захист державних секретів [2, ст. 3].

Як бачимо, до прямої функціональності ОРОР належать такі завдання ОРД:

– напрям добування розвідувальної інформації – *перше завдання*;

– напрям забезпечення безпеки організацій, що знаходяться за межами РБ, співробітників цих організацій та членів їхніх сімей – *друге завдання*;

– напрям забезпечення власної безпеки, своїх сил, засобів та інформації від протиправних дій та загроз – *сьоме та восьме завдання*;

– напрям забезпечення захисту державних секретів в організаціях РБ, які знаходяться за межами території РБ – *дев'яте завдання*.

Цілком зрозумілим є те, що *третє, четвєрте, п'яте та шосте завдання* ОРД не входять до повноважень органів зовнішньої розвідки РБ, так само і до повноважень ОРОР.

На відміну від білоруського, російський закон про ОРД визначає лише *чотири завдання* ОРД:

1) виявлення, попередження, припинення і розкриття злочинів, а також виявлення і встановлення осіб, які їх підготовляють, скоюють або скоїли;

2) здійснення розшуку осіб, які переховуються від органів дізнання, слідства і суду, ухиляються від кримінального покарання, а також розшуку безвісти зниклих;

3) добування інформації про події або дії (бездіяльність), що створюють загрозу державній, військовій, економічній, інформаційній чи екологічній безпеці РФ;

4) встановлення майна, що підлягає конфіскації [3, ст. 2].

Очевидно, що до прямої функціональності російських ОРОР належить лише *третє завдання* ОРД. Подібне читаємо і в Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність», в якому серед трьох завдань ОРД також знаходимо *третє завдання* – «отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави», яке безпосередньо відноситься до компетенції розвідки [4, ст. 1].

Але цього явно недостатньо для ОРОР, оскільки через ОРЗ розвідка вирішує багато інших завдань, наприклад, забезпечення безпеки своїх сил та засобів, інформаційних систем та оперативних обліків тощо. Йдеться про забезпечення за допомогою положень оперативно-розшукового законодавства власної безпеки.

Особливостями законів про ОРД є те, що всі інші напрями діяльності розвідки, особливо забезпечення власної безпеки, визначаються положеннями оперативно-розшукового законодавства не на підставі завдань ОРД, а через *підстави* для проведення ОРЗ.

Так, для білоруських, російських та українських ОРОР у межах своєї компетенції *підставами* для проведення ОРЗ можуть стати:

– *відомості*, що стали їм відомі про: ознаки протиправного діяння, що готується, коїться або вже скоєного, а також про осіб, які його готують, вчиняють або вчинили, якщо немає достатніх даних для вирішення питання про порушення кримінальної справи (зрозуміло, що мова йде про ознаки, котрі виявлено на об'єктах зовнішньої розвідки, та осіб, які на них працюють); події або дії (бездіяльність), що створюють загрозу державній, військовій, економічній, інформаційній чи екологічній безпеці держави; реальну загрозу життю, здоров'ю, житлу, майну співробітників розвідувальних органів України у зв'язку зі службовою діяльністю цих осіб, їхніх близьких родичів, а також осіб, які конфіденційно співробітничали або співробітничали з розвідувальними органами України, та членів їхніх сімей з метою належного здійснення розвідувальної діяльності;

– *постанови* про застосування заходів безпеки щодо осіб, які потребують захисту, що укладаються уповноваженими на те державними органами в порядку, передбаченому законодавством;

– *запити* інших органів, що здійснюють ОРД, а також запити міжнародних правоохоронних організацій і правоохоронних органів іноземних держав у відповідності з міжнародними угодами РБ, РФ та України;

– *збір даних* для прийняття рішення: про допуск до відомостей, що становлять державну таємницю; про допуск до участі в оперативно-розшуковій діяльності або про доступ до матеріалів, отриманих у результаті її здійснення; про встановлення або підтримання з особою відносин співробітництва під час підготовки й проведення оперативно-розшукових заходів; щодо забезпечення безпеки органів, які здійснюють ОРД; про достовірність відомостей про законність походження грошей, цінностей, іншого майна і доходів від них у близьких родичів тощо.

По-друге, білоруський та російський законодавці визначили підрозділам воєнної розвідки, на відміну від інших розвідувальних структур, конкретні звужені межі для проведення ОРЗ. Так, у Законі РБ «Про оперативно-розшукову діяльність» читаємо: «розвідувальні служби Збройних сил Республіки Білорусь проводять оперативно-розшукові заходи для *забезпечення безпеки* (курсив наш – В.П.) розвідувальних служб Збройних сил Республіки Білорусь» [2, ст. 15]. Категоричніше визначився російський законодавець, який у частині 2 статті 13 Закону РФ «Про оперативно-розшукову діяльність» зазначив, що: «оперативний підрозділ органу зовнішньої розвідки Міністерства

оборони Російської Федерації проводить оперативно-розшукові заходи *тільки в цілях забезпечення безпеки* (курсив наш – В.П.) зазначеного органу зовнішньої розвідки і в разі, якщо проведення цих заходів не стосується повноважень органів, зазначених у пунктах 1, 2, 4, 6–8 частини першої цієї статті (*маються на увазі органи, які здійснюють ОРД у повному обсязі – автор*)». Натомість український законодавець напрями застосування положень оперативно-розшукового законодавства однаково визначив для всіх розвідувальних органів, не виділяючи для воєнної розвідки лише один напрям забезпечення власної безпеки.

Забезпечення безпеки розвідувального органу (служби) – це організація та реалізація системи заходів різного характеру з метою нейтралізації або локалізації потенційних або реальних загроз нормальному функціонуванню органу зовнішньої розвідки. Зрозуміло, що система заходів передбачає протидію загрозам, що йдуть *зсередини і ззовні*.

Загрози, що йдуть зсередини (виникають у процесі діяльності самого розвідувального органу): виявлення серед співробітників окремих корумпованих осіб, а також осіб, які замислюють, готують або вже вчиняють посадові злочини; недопущення настання наслідків можливих правопорушень з боку співробітників органів зовнішньої розвідки, які можуть спричинити шкоду безпеці державного органу.

Загрози, що йдуть ззовні (виникають у процесі діяльності спецслужб, окремих організацій і осіб, що ставлять за мету нанесення шкоди розвідувальному органу): виявлення спрямувань спецслужб іноземних держав, іноземних організацій до органів зовнішньої розвідки; виявлення та викриття окремих осіб, які замислюють, готують або вже вчиняють злочини проти органу зовнішньої розвідки (до складу якого входять оперативні підрозділи) або проти його співробітників; попередження і припинення спроб їх проникнення в систему органів забезпечення безпеки держави або надання негативного впливу на її діяльність.

По-третє, в законах про ОРД трьох держав ОРОР надано право видавати в межах своїх повноважень та відповідно до законодавства нормативно-правові акти, які регламентують організацію і тактику проведення ОРЗ. Також керівникам розвідувальних органів надано право визначати:

- перелік оперативних підрозділів, уповноважених на здійснення ОРД;
- повноваження, структуру й організацію роботи оперативних підрозділів;

– перелік посадових осіб, уповноважених затверджувати постанови про проведення ОРЗ, про їх призупинення, поновлення або припинення, про продовження терміну проведення ОРЗ, про надання, ненадання, про відстрочку надання матеріалів ОРД, виносити постанови про застосування заходів щодо забезпечення безпеки або про відмову в їх застосуванні, затверджувати спеціальні завдання, підписувати письмові запити про проведення ОРЗ, складати, підписувати, затверджувати інші оперативно-службові документи тощо.

По-четверте, ОРОР, на відміну від інших ОРО, мають по відношенню до органів державної безпеки (контррозвідки) особливе становище. Так, відповідно до російського законодавства відомчі нормативно-правові акти інших ОРО, що регламентують організацію та проведення ОРЗ із використанням спеціальних технічних засобів для негласного отримання інформації, *повинні узгоджуватись* із ФСБ РФ та *підлягають перевиданню* протягом одного року з вказаної дати Федеральним Законом РФ від 29.06.2015 р. № 170–ФЗ [5, ст. 1]. ОРОР свої відомчі нормативно-правові акти з контррозвідувальними органами *не погоджують*.

По-п'яте, на відміну від Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [4], у законах про ОРД РБ та РФ [2; 3] прямо зазначено, що ОРЗ, пов'язані з контролем поштових відправлень, телеграфних та інших повідомлень, прослуховуванням телефонних переговорів з підключенням до станційної апаратури підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, фізичних і юридичних осіб, що надають послуги та засоби зв'язку, зі зняттям інформації з технічних каналів зв'язку, з отриманням комп'ютерної інформації, ОРОР *здійснюють не своїми силами та засобами*, а з використанням оперативно-технічних сил та засобів органів *державної безпеки, органів внутрішніх справ* у порядку, що визначається міжвідомчими нормативними актами або угодами між органами, що здійснюють ОРД.

По-шосте, кидаються в очі значні розбіжності щодо визначення в оперативно-розшуковому законодавстві кількості ОРЗ. Так, білоруський законодавець визначає правовими приписами *чотирнадцять* ОРЗ, російський – *п'ятнадцять*, український – *двадцять*, а казахстанський – аж *двадцять три* ОРЗ, тобто набагато більше, ніж законодавці РБ та РФ. Дуже оригінально, на думку автора, зробив казахстанський законодавець, коли відніс до ОРЗ «застосування службово-розшуко-

вих собак» [6]! У Законі Республіки Казахстан «Про оперативно-розшукову діяльність», на відміну від подібних законів РБ, РФ та України, всі розвідувальні органи, в тому числі й органи воєнної розвідки Міністерства оборони, мають право по всіх напрямках та в повному обсязі проводити всі без виключення ОРЗ, у тому числі застосовувати службово-розшукових собак [6, ст. 6]. Як зазначалося вище, згідно із законами РБ та РФ, органи воєнної розвідки дещо обмежені в цьому відношенні, оскільки можуть застосовувати закон про ОРД тільки для забезпечення власної безпеки. Український законодавець вчинив ще більш оригінально, позбавивши ОРОР низки прав на проведення ОРЗ із двадцяти. Тобто всі ОРО правоохоронних органів, у тому числі і СБ України, можуть проводити всі двадцять ОРЗ, а розвідувальні органи – лише шістнадцять з двадцяти. До ОРЗ, які не мають права проводити або здійснювати ОРОР, український законодавець відніс:

- контролювану поставку та контролювану й оперативну закупівлю товарів, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, у фізичних та юридичних осіб незалежно від форми власності з метою виявлення та документування фактів протиправних діянь [4, п. 2, ч. 1, ст. 8];

- порушувати в установленому законом порядку питання про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та осіб, які займаються підприємницькою діяльністю або іншими видами господарської діяльності індивідуально, та брати участь в їх проведенні [4, п. 3, ч. 1, ст. 8];

- проводити операції із захоплення злочинців, припинення злочинів, розвідувально-підривної діяльності спецслужб іноземних держав, організацій та окремих осіб [4, п. 5, ч. 1, ст. 8];

- відвідувати жилі та інші приміщення за згодою їхніх власників або мешканців для з'ясування обставин злочину, що готується, а також збирати відомості про протиправну діяльність осіб, щодо яких провадиться перевірка [4, п. 6, ч. 1, ст. 8];

- негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину [4, абз. 1, п. 7, ч. 1, ст. 8].

По-сьоме, на відміну від законів РБ та РФ про ОРД, в яких немає чітких формулювань щодо можливостей розвідувальними органами застосовувати ОРЗ у цілях здійснення розвідувальної діяльності або отримання (добування) розвідувальної інформації, законодавці Республіки Казахстан та України зробили це, на думку автора, відверто та без будь-яких двозначностей. Так, у Законі України одна з трьох підстав для проведення ОРЗ сформульована таким чином: «потреба в отриманні розвідувальної інформації (курсив наш – В.П.) в інтересах безпеки суспільства і держави» [4, п. 3, ст. 6]. У Законі РК «Про оперативно-розшукову діяльність» читаємо: підставами для проведення ОРЗ є «.. необхідність отримання розвідувальної та контррозвідувальної інформації (курсив наш – В.П.) в інтересах суспільства, держави та зміцнення його економічного та оборонного потенціалу» [6, ч. 1, ст. 10].

Висновки. Здійснивши правове порівняння оперативно-розшукового законодавства окремих країн пострадянського простору, стає очевидним факт наявності значних особливостей та відмінностей в законодавстві про ОРД різних держав стосовно прав розвідувальних органів на проведення ОРЗ, їх кількості та спрямованості. Це свідчить про необхідність подальших наукових досліджень зазначеної у статті проблематики.

Список літератури:

1. Лахин В.Д. О соотношении разведывательной, контрразведывательной и оперативно-розыскной деятельности. *Вестник Омского университета. Серия: Право.* 2007. № 1 (10). С. 142–146. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/o-sootnoshenii-razvedyvatelnoy-kontrrazvedyvatelnoy-i-operativno-rozysknoy-deyatelnosti> (дата обращения: 21.08.2017).

2. Об оперативно-розыскной деятельности : Закон Республики Беларусь от 15 июля 2015 г. № 307–З. URL: <http://kgb.by/ru/zakon289-3/> (дата обращения: 20.08.2017).

3. Об оперативно-розыскной деятельности : Федеральный закон Российской Федерации от 12 августа 1995 г. № 144-ФЗ (в редакции 2016 года). URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_7519/ (дата обращения: 20.08.2017).

4. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII (із змінами на 2017 р.). *Відомості Верховної Ради України.* 1992 № 22. Ст. 303.

5. О внесении изменения в статью 4 Федерального Закона «Об оперативно-розыскной деятельности» : Федеральный Закон Российской Федерации от 29 июня 2015 года № 170-ФЗ. URL: <http://www.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc&base=LAW&n=181819&fld=134&dst=1000000001,0&rnd=0.8776330513702226#0> (дата обращения: 21.08.2017).

6. Об оперативно-розыскной деятельности : Закон Республики Казахстан от 15 сентября 1994 г. № 154-ХІІІ (с изменениями и дополнениями по состоянию на 22.12.2016 г.). URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1003158#pos=0;0 (дата обращения: 21.08.2017).

ПОЛНОМОЧИЯ РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ СТРАН ПОСТСОВЕТСКОГО ПРОСТРАНСТВА ПО ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОМУ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ

В статье с позиций юридической компаративистики путем сравнения оперативно-розыскного законодательства стран постсоветского пространства определены особенности и отличия в предоставлении прав разведывательным органам на применение оперативно-розыскных мероприятий. В соответствии с положениями законов об оперативно-розыскной деятельности права предоставляются разведывательным органам по двум направлениям: для решения разведывательных задач и для обеспечения собственной безопасности. Второе направление, кроме расследования уголовных правонарушений со стороны сотрудников разведки, предусматривает также проверку лиц в связи с их допуском до государственной тайны. Делается вывод о том, что существуют значительные особенности и различия в законодательстве разных государств в отношении прав разведывательных органов на проведение оперативно-розыскных мероприятий, их количества и направленности. Это свидетельствует о необходимости дальнейших научных исследований проблематики, указанной в статье.

Ключевые слова: оперативно-розыскная деятельность, разведывательные органы, разведывательная деятельность, оперативно-розыскные подразделения.

THE POWERS OF INTELLIGENCE AGENCIES OF THE POST-SOVIET COUNTRIES UNDER OPERATIVE-SEARCH LEGISLATION: COMPARATIVE ANALYSIS

In the article, from the standpoint of legal comparative studies, by comparing the operative-search legislation of the countries of the post-Soviet space, the features and differences in granting the rights to intelligence agencies to use operative-search measures are defined. In accordance with the provisions of the laws on the operational-search activity, rights are granted to intelligence agencies in two directions: for solving intelligence tasks and ensuring their own security. The second direction, in addition to the investigation of criminal offenses by intelligence officers, also provides for the verification of persons in connection with their admission to state secrets. It is concluded that there are significant features and differences in the laws of different states regarding the rights of intelligence agencies to conduct operational search activities, their number and focus. This demonstrates the need for further research on the issues identified in the article.

Key words: operational-search activity, intelligence agencies, intelligence activities, operational-search units.